

Прецедентне ім'я *Дон Кіхот* у сучасних ЗМІ Іспанії

Г. В. Сингаївська

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Paper received 20.04.18; Accepted for publication 29.04.18.

<https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2018-166VI49-11>

Анотація. У статті розглядаються особливості функціонування прецедентного імені “Дон Кіхот” у сучасній іспанській пресі. Особлива увага приділяється тому, які з пов’язаних з прецедентним ім’ям “Дон Кіхот” прецедентних ситуацій актуалізуються в іспанських друкованих ЗМІ, і який вплив вони покликані здійснювати на читачів. У результаті дослідження виявлено, що прецедентне ім’я “Дон Кіхот” актуалізує значення “ідеаліст, шляхетна, великодушна людина”, “наївний мрійник, фантазер, який марно бореться за нездійсненні, далекі від реального життя ідеали”, а прецедентні ситуації відіграють важливу роль в композиційній і естетичній організації тексту і збільшують його прагматичний потенціал.

Ключові слова: публіцистичний дискурс, прецедентний феномен, прецедентне ім’я, *Дон Кіхот*, іспанська культура.

Вступ. У сучасних засобах масової комунікації Іспанії активно вживаються прецедентні імена, до числа яких належать власні назви, які використовуються в тексті не для позначення конкретної людини (ситуації, міста, організації та ін.), а в якості свого роду культурного знака, символу певних якостей, подій, доль [1, с.108].

Серед продуктивних джерел прецедентності важливе місце займають імена зі сферою-джерелом “Література” (напр., *Дон Кіхот*, *Гамлет*, *Робінзон*, *Шерлок Холмс*, *Джюльєтта*, *Дон Жуан*, *Квасімодо*, *Отелло*, *Робін Гуд*), які через свою широку популярність легко сприймаються адресатом і створюють можливості для апеляції до відповідних особистісних якостей, ситуацій, дій, висловлювань і текстів.

У різних лінгвокультурних спільнотах *Шерлок Холмс* символізує детектива, який здатний розплутувати найскладніші кримінальні справи; літературний онім *Робінзон* позначає винахідливу людину, що потрапила в нестандартне становище, яке вимагає від неї максимального прояву всіх її знань і умінь; онім *Джюльєтта* є символом чистої щирої жіночої любові; *Квасімодо* – дуже некрасивої людини; *Отелло* – ревнивого чоловіка; захисника слабких і пригноблених символізує шляхетний герой *Робін Гуд*. Останнім часом кількість подібних прецедентних концептів, які використовуються в засобах масової комунікації, помітно розширюється, зростає і частотність їх використання. Характерною рисою ЗМІ Іспанії є досить широке використання прецедентних феноменів, що співвідносяться з великим твором Сервантеса “Дон Кіхот”. Звернення до прецедентного імені *Дон Кіхот* дозволяє отримати цікавий матеріал для розуміння специфіки національної ментальності на відповідному етапі розвитку суспільства, повніше побачити соціальні стереотипи і моделі поведінки, які схвалює або засуджує іспанська лінгвокультурна спільнота, адже прецедентні імена – це найважливіша частина національної культури в її історичному розвитку, тісно пов’язана з національними цінностями і традиціями.

Короткий огляд публікацій з теми дослідження. Проблема прецедентності і прецедентних текстів вперше була поставлена в роботі Ю.М. Караулова “Російська мова та мовна особистість”. У ній автор не тільки ввів у лінгвістичний обіг новий термін, але й визначив ті критерії, за якими різноманітні тексти входять до кола прецедентних. На думку вченого, вони повинні бути: 1) значущими для тієї чи іншої

особистості в пізнавальному й емоційному відношенні; 2) мати надособистісний характер, тобто бути добре відомими і широкому оточенню даної особистості, включаючи її попередників та сучасників; і нарешті, 3) такими, звернення до яких неодноразово поновлюється в дискурсі цієї мовної особистості [2, с. 216].

До зазначених критеріїв необхідно додати ще один, розроблений А.А. Брудним, який стосується проблеми інтерпретації прецедентних текстів. На думку дослідника, для адекватного розуміння змісту текстів середній читач повинен володіти необхідним набором відомостей про загальний історичний, культурний, літературний фон епохи. Без володіння конкретним “кодом культури”, тобто необхідними фоновими знаннями про предмет оповіді, неможливе однозначне сприйняття закладеної в них інформації всіма представниками даної лінгвістичної спільноти [3, с. 165-166]. Таку ж думку висловлює і Г.Г. Слишкін, відзначаючи, що, чим “більша схожість спостерігається в системах смислів, засвоєних окремими членами культурної групи в процесі рецепції та інтерпретації тексту, тим більше обсяг колективного концепту даного тексту і тим менше в ньому індивідуальних відмінностей” [4, с. 29].

Крім терміна “прецедентні тексти”, Д.Б. Гудков, І.В. Захаренко, В.В. Красних, та інші дослідники ввели в наукову практику такі поняття, як “прецедентна ситуація”, “прецедентне ім’я”, “прецедентне висловлювання”, об’єднані терміном “прецедентні феномени” [5;6].

У рамках даної роботи ми дотримувалися визначення прецедентного імені, запропонованого Д.Б. Гудковим, згідно з яким прецедентним ім’ям може називатися “індивідуальне ім’я, пов’язане або 1) з широко відомим текстом, що належить, як правило, до числа прецедентних (напр., *Обломов*, *Тарас Бульба*), або 2) з ситуацією, широко відомою носіям мови і яка виступає як прецедентна (напр., Іван Сусанін, Колумб), або 3) ім’я-символ, що вказує на деяку еталонну сукупність певних якостей (Моцарт, Ломоносов)” [1, с.108].

Вивченню прецедентних імен, що функціонують в дискурсі масової комунікації, який особливо активно розвивається і оновлюється в останні роки, присвячені дослідження Н.І. Клушиної, О.А. Нахімової, І.О. Наумової, Л.В. Бикової [7 – 10]. У цих дослідженнях вивчення прецедентних імен відбувається з викорис-

танням методик корпусної лінгвістики, когнітивістики і дискурсивного аналізу.

Мета статті полягає у виявленні функціонально-семантичних характеристик прецедентного антропоніма *Дон Кіхот*, а також в описі специфіки його метафоризації і метонімізації в іспанському газетному тексті.

Матеріал дослідження. Джерелом для даного дослідження прецедентного імені “Дон Кіхот” послужили 212 слововживань зазначеного імені, що включені в публіцистичний під-корпус сучасного корпусу іспанської мови CREA (Corpus de referencia del español actual) [15] і «Корпуса іспанської мови XXI століття» Corpus del español del siglo XXI (CORPES) [16]. Також використовувався масив слововживань зазначеного прецедентного імені, представлений в Інтернет-архівах таких публіцистичних видань: “El País”, “El Mundo”, “ABC” за 1995–2018 роки [17–19].

Методи дослідження. В роботі використовується описовий метод дослідження, що застосовувався для виділення базових текстово-дискурсивних категорій медійного дискурсу; класифікації інтертекстуальних та прецедентних феноменів; для дослідження типів трансформацій прецедентних феноменів. Лінгвопрагматичний метод був застосований для з’ясування аксіологічного потенціалу, а також мети вживання прецедентного імені *Дон Кіхот* в іспанському медійному дискурсі. Залучення методів критичного дискурс-аналізу дало змогу виявити приховані смисли медіатексту, механізми здійснення впливу на формування думки реципієнтів, з’ясувати інтертекстуальні зв’язки тексту з іншими дискурсами.

Результати і їх обговорення. Прецедентне ім’я (далі – ПІ) – індивідуальне ім’я, пов’язане або з широким відомим текстом, що належить до прецедентних, або з прецедентною ситуацією; це своєрідний складний знак, при використанні якого в комунікації здійснюється апеляція не безпосередньо до денотата, а до набору диференційних ознак цього прецедентного імені (Д. Б. Гудков).

У текстах ЗМІ виділяються основні групи найбільш частотних ПІ: імена реальних історичних осіб, діячів політики, культури та мистецтва, назви явищ і подій, імена персонажів, назви творів і імена їх авторів. За дослідженнями О.А. Нахімової, найчастіше прецедентні феномени вживаються в політичному та медійному дискурсах. Найбільш використовуваними ж є дві сфери-джерела: політика та література [8]. ПІ зі сферою-джерелом “Література” наділені значним аксіологічним потенціалом, вони служать умовним типізованим позначенням рис характеру і моделей поведінки, які схвалюються або засуджуються суспільством, рідше – уособлюють певні характеристики зовнішності людини. Незалежно від того, належить конкретне ПІ до числа національно-прецедентних або універсально-прецедентних феноменів, оцінний компонент значення ПІ має національно-культурну специфіку.

На основі ПІ літературного походження в публіцистичних текстах можуть створюватися інтертекстуальні деривати, які, зазвичай, зберігають оцінку етимона або підсилюють її шляхом приєднання морфем з оцінним компонентом значення: *‘En un lugar de Manhattan’ pretende abrir una reflexión sobre la desaparición de los valores quijotescos, perdidos en*

España en unas pocas décadas tras haber perdurado durante siglos (elmundo.es/24.08.2005). Інтертекстуальні деривати можуть утворювати розгорнуті словотвірні гнізда: *Don Quijote – quijotear, quijotesco, quijotes: Es lo que hace Alfredo Pérez Alencart en su libro de poemas El pie en el estribo: quijotear con Cervantes a lo largo de sesenta páginas* (abc.es/03.08.2016).

Високий прагматичний потенціал прецедентних імен обумовлює активне дослідження їх функціональних якостей. Більшість дослідників, описуючи функції прецедентного антропоніма, справедливо орієнтуються на функції того типу дискурсу, в якому він з’являється. Серед основних функцій прецедентного імені в газетно-публіцистичному дискурсі виділяються такі: 1) номінативна функція (апеляція до прецедентного тексту); 2) персуазивна функція (використання прецедентного тексту з метою переконання комунікативного партнера у своїй точці зору); 3) оцінна функція; 4) експресивна функція [4, с. 115].

Н.І. Клушина виділяє дві основні тенденції у використанні антропонімів у сучасній газетній мові. По-перше, це експресивна гра зі словом, і, по-друге, ідеологічне його використання в епоху інформаційних воєн коли антропонім стає оцінкою (яка часто суперечить сформованому в суспільстві етичному канону), і є грізною зброєю в умілих руках журналістів [7, с. 53]. Авторка переконана, що “антропоніміка у сучасній газеті є потужним механізмом створення позитивного або негативного політичного портрета” [7, с. 55].

У даній статті ми розглянемо особливості функціонування в сучасних іспанських ЗМІ одного з прецедентних імен зі сфери-джерела “Література” – *Дон Кіхот*. Вибір об’єктом дослідження прецедентного імені *Дон Кіхот* є цілком закономірним, оскільки іспанський культурний простір є неможливим без Сервантеса і його геніального твору. *Дон Кіхот* вважається символом іспанської національної ідентичності [11;12]. “Дон Кіхот” є найбільш цитованою працею в дискурсах короля Іспанії Феліпе VI та джерелом натхнення багатьох його фраз. За словами короля, Сервантес визначив “як ніхто інший суть того, що означає бути іспанцем, з нашими сильними та слабкими сторонами, з нашими чеснотами та недоліками” (abc.es/espana/casa-real/14.02.2018).

Дон Кіхот як архетип несе в собі комплекс наступних проблем: співвідношення ідеалу і дійсності, пошук шляху перетворення суспільного життя, духовні пріоритети особистості, духовне вдосконалення людини, свобода творчої думки. Саме наявність архетипового в цьому персонажі вивело його за рамки літературного твору і перетворило в культурний феномен. “Дон Кіхот – це актуалізація декількох модифікацій архетипу героя: герой-воїн, герой-лицар, герой-рятівник, герой-блазень, герой-жертва, герой-мудрець, герой-закоханий, герой-бунтар, герой-мандрівник, герой-зайва людина. Недарма М. де Унамуно назвав роман Сервантеса іспанською Біблією, а його персонажа – іспанським Христом. Іспанський мислитель сакралізував цю книгу і її героя, перетворивши їх в релігію «кіхотізм»” [13, с.172].

У сучасній іспанській публіцистиці прецедентне ім’я *Дон Кіхот* має різні конотації. Саме прецедентне

ім'я *Дон Кіхот*, будучи оточеним ореолом позитивних асоціацій і являючись символом іспанської нації, активно вживається в дискурсі іспанських друкованих ЗМІ у складі перифраз *tierra de Don Quijote, espíritu de quijote*:

“Amo España desde mi juventud, cuando leí por primera vez sobre las tierras de Don Quijote y Picasso en la enciclopedia”. Con esas palabras, Richard Duke Buchan III (54) se dirigió a la comisión de Relaciones Extranjeras del Senado de Estados Unidos cuando le propusieron para ocupar la plaza de embajador de España y Andorra (elmundo.es/23.12.2017).

Cuando uno recorre las tierras de Don Quijote, lo asalta el espectáculo orgulloso de los parques eólicos que salvarán, con su limpia energía, a Iberia y el planeta. (abc.es/hemeroteca/historico/08.12.2009).

En una sociedad quebrada, necesitamos el espíritu abierto de don Quijote, su anhelo del bien y su lucha incansable por la justicia, la lealtad y la libertad (abc.es/29.07.2012).

У сучасній масовій комунікації поширене метафоричне використання власного імені для позначення в переносному значенні людини, яка в тій чи іншій мірі схожа на “законного” носія відповідного антропоніма. Цей прийом дозволяє провести паралелі між діяльністю, поглядами, особистими якостями відповідних суб'єктів політичної або іншої діяльності, висловити ставлення автора до цих людей і надати емоційний вплив на адресата тексту:

¿Significa todo esto que Martin Luther King ya es mucho más que un héroe en Estados Unidos? ¿Que es ya a todos los efectos un motor heroico y cultural para toda la Humanidad, el Quijote norteamericano? (abc.es/hemeroteca/historico/20.01.2009);

...de justicia y espíritu de servicio a España, como símbolo de agradecimiento, me atrevería a denominar a Adolfo Suárez como el Quijote de la democracia. (abc.es/noticias/opinion/31.03.2014);

el Museo de la Revolución tiene la exhibición permanente acerca de la revolución cubana, y una exhibición especial estos días, dedicada al Che. En ambas, el argentino cubano, quijote asmático de la revolución pura (El Mundo, 09/01/1995);

Evtushenko como un moderno Don Quijote lucha contra la "vulgaridad triunfante que anula la sutileza humana". Y así critica la "avalancha de hamburguesas literarias (literatura barata) que inundan el mercado europeo. ABC Electrónico, 07/05/1997.

Прецедентне ім'я має певну структуру, ядро якої складають його диференційні ознаки, а периферію – атрибути. Диференційні ознаки можуть включати характеристику предмета: (1) по зовнішності, або (2) за рисами характеру, або (3) актуалізуватися через прецедентну ситуацію [6, с. 88-89].

Так, у наступному прикладі, президент Університету Брауна Вартан Грегорян у своїй урочистій промові з приводу закриття “Тижня іспанської мови та літератури”, який проводився в цьому університеті, із захопленням говорив про творчість Сервантеса і дотепно пошуткував, порівнявши свою зовнішність із зовнішністю Санчо Панси, а мексиканського письменника Карлоса Фуентеса, із Дон Кіхотом:

“Si aquí hay un Don Quijote, ese es Carlos Fuentes, y si hay un Sancho Panza, ese soy yo”. ABC Electrónico, 29/04/1997.

Вплив, який визнається основною функцією газетно-публіцистичного дискурсу, визначає його мовну спрямованість на створення експресивних і одночасно легко зчитувальних образів, що дозволяють економно і лаконічно висловити ідею автора. У зв'язку з цим, основними властивостями газетного дискурсу сучасними дослідниками називаються такі, як інтертекстуальність, образність, установка на мовну гру і емоційний вплив на адресата [14].

Прецедентні імена, використані в функції метафори, співвідносяться з усіма зазначеними властивостями, особливо з інтертекстуальністю і образністю, що пояснює їх широке вживання в газетному дискурсі. Пор.:

Hay quien dice que, más que «esquizoide», Cataluña muestra en su relación con España signos de paranoia, <...> Cataluña sería pues como Don Quijote. (elmundo.es/opinion/26.08.2014)

En sus encíclicas, homilías y editoriales, EL PAÍS pide tolerancia con los emigrantes. Paladín de las libertades, quijote de la letra impresa en busca de agravios que deshacer, mesías literario de mejilla de papel, EL PAÍS tolera todo, excepto los puentes laborales. El País, 02/08/1987.

У даних контекстах прецедентне ім'я Дон Кіхот використовується в якості риторичної фігури для експресивного позначення Каталонії, яка бореться за незалежність від Іспанії, а газета EL PAÍS виступає символом толерантності.

Дещо інше вживання прецедентного імені *Дон Кіхот* – фантазер, наївний мрійник, людина, яка безкорисливо допомагає іншим, бачимо у наступних прикладах:

A la vida hay que darle una gran dosis de fantasía. Hay que ser un poco quijote (abc.es/24.06.2012).

-En Córdoba hay quijotes. Gente que vive para los demás de forma desinteresada. Y son gente admirable (abc.es/24.06.2012).

Використання поетоніма *Дон Кіхот* часто носить іронічний характер і дозволяє висловити негативне ставлення до деяких учасників відповідної ситуації:

Uno no puede ni debe ir malgastando su energía contra molinos de viento, como hacía Don Quijote. Sí, hay muchas cosas que funcionan mal en el mundo, pero sólo hay que preocuparse de las importantes y, sobre todo, de aquellas que verdaderamente nos conciernen y podemos solucionar (elmundo.es/opinion/05.01.2014).

Досить актуальні для іспанських журналістів при висвітленні соціально-політичної ситуації в країні такі характеристики Дон Кіхота, як його безумство, вміння ідеалізувати навколишній світ або невдала боротьба з уявними перешкодами. При актуалізації даних характеристик *кіхотами* виявляються, наприклад, представники політичних партій, урядові чиновники або політичні сили країни в цілому:

El cofundador de Podemos Juan Carlos Monedero ha dicho hoy que a veces a ellos les han llamado locos y, en ese sentido, ha considerado que don Quijote, cuando peleaba contra molinos, «no estaba loco, era un adelantado de Podemos» (elmundo.es/opinion abc.es/elecciones/16.12.2015). (Йдеться про іспанську

лівопопулістську партію “Подемос”, що є здатною кинути виклик двопартійній системі Народної партії і ІСРП.)

Cuando le reprochan falta de formación y experiencia de gobierno, Lara responde con los 12 años que fue alcalde comunista de su pueblo. “Soy idealista como Don Quijote, pero también, cada vez más, pragmático como Sancho (elpais.com/politica/19.05.2013). (Мова йде про Кайо Лара, який все життя присвятив сільському господарству і активній роботі в профспілкових об’єднаннях, а в 51 рік був обраний лідером лівих сил Іспанії.)

El PP resulta hoy un partido incógnita. Desde que esta derecha apartó la ideología por el color del dinero nada ha vuelto a ser igual. Menos el descrédito contra los que irrumpen como alternativa, que es su atajo largo, el molino loco de su batalla, sus gigantes de don Quijote. Rajoy se encuentra inestable o no se encuentra. Está muy metido en su chaqueta, prometiendo a años vista lo que no sabe cumplir. (elmundo.es/opinion/06.02.2015). (Піддається критиці політика Народної партії Іспанії та її лідера, чинного прем’єр-міністра країни Маріано Рахоя.)

У багатьох випадках прецедентні імена виступають як важлива складова прецедентних ситуацій, тобто описаних Сервантесом ситуацій, до яких звертаються автори сучасних текстів в пошуках джерела для аналогії, способу нетривіальної оцінки сучасних подій або інструменту для моделювання дійсності.

Серед безлічі історій про пригоди Дон Кіхота найчастіше в іспанській пресі використовується прецедентна ситуація про те, як хитромудрий ідальго Дон Кіхот Ламанчський боровся з вітряками, яка актуалізується при описі надзвичайно скрутних, часто безвихідних положень, коли герою статті нема звідки чекати на допомогу або коли він марно бореться з дійсними або уявними перешкодами. Пор.:

La tarea fue titánica en sus inicios. Casi como la batalla que Don Quijote tuvo que librar con esos molinos de viento manchegos que ante sus ojos formaban figuras monstruosas. Porque montar el primer teatro español en Londres, en el feudo de William Shakespeare no fue asunto fácil. (abc.es/cultura/11.03.2018).

Aquel día, el hoy presidente del Gobierno (¡ay!), que entonces peleaba contra molinos (los que tenía enfrente y los que tenía dentro de su propio partido), encontró la piedra filosofal de la que había de ser su política cultural: Don Quijote de La Mancha, «el más universal de nuestros personajes, el más emblemático de la lengua que nos une en la diversidad de lo hispano», como dijo entonces Zapatero en el hemiciclo (abc.es/hemeroteca/historico/14.07.2005).

Значення ситуації, її позитивна чи негативна оцінка, залежить від того, в якій сфері вона використовується.

Інша відома пригода Дон Кіхота – призначити Санчо Панса губернатором одного з островів, який завоює ідальго під час мандрів – використовується в якості прецедентної в аналогічних ситуаціях, як в наступному випадку:

Pero los que deseen su propia ínsula, como la que le fue prometida a Sancho Panza por don Quijote, lo tienen un poco más fácil y asequible. La compañía inmobiliaria escocesa Galbraith tiene en venta una pequeña isla

en Kirkcudbright, al sur de Escocia, por un valor de unos 370.000 euros (elmundo.es/economia/vivienda/03.08.2017). У даному випадку можна говорити про формальну актуалізацію прецедентної ситуації.

Прецедентна ситуація – поєдинок Дон Кіхота з бакалавром Самсоном Карраско, переодягненим в лицаря, – використовується журналістом для характеристики занадто поступливої політики уряду соціалістів на чолі з Хосе Луїсом Родрігесом Сапатеро, які в 2006 році надали Каталонії розширену автономію. Каталонці отримали право називатися нацією (яка є частиною іспанської нації), їм залишили частину податків (зокрема, ПДВ і податок на доходи). Згідно з опитуваннями, цю політику не схвалили 70% іспанського населення, але прем’єр у такий спосіб хотів зняти напруженість в суспільстві, де проблема сепаратизму є дуже гострою:

En el caso de Don Quijote, el ideal de España, cayó bajo la lanza de Sansón Carrasco, bachiller por Salamanca buscador de la fama, que creyó conseguir hundiendo los ideales de Don Quijote. Y en el caso de la Constitución otro castellano, ha venido a dar muerte a la Constitución en la arena del Estatuto de Cataluña. Por tanto no fue vencida la Constitución española por los catalanes, sino por un castellano, licenciado por León, José Luis Rodríguez Zapatero, buscando el título de pacificador universal (abc.es/hemeroteca/historico/02.07.2006).

При розгляді закономірностей використання прецедентних імен в конкретних текстах доцільно розмежовувати такі випадки: 1) прецедентне ім’я виявляється в тексті одиничним, не пов’язаним з іншими прецедентними феноменами; 2) прецедентне ім’я виступає в складі цілого комплексу прецедентних феноменів, що відносяться до одного і того ж текст-джерела (або до текстів одного автора) [8]. У другому випадку прецедентне ім’я використовується в складі групи прецедентних феноменів, що відіграє важливу роль в композиційній і естетичній організації тексту і збільшує його прагматичний потенціал. Розглянемо закономірності розгортання прецедентності в статті *MAS QUIJOTE QUE DON QUIJOTE*, опублікованій в газеті “ABC” 16 листопада 2014 року.

Акцентування фрейму “Хитромудрий ідальго Дон Кіхот Ламанчський” в даній статті починається вже з самого заголовка, в якості якого виступає прецедентна назва “*Más Quijote que Don Quijote*”. Використання прецедентних феноменів, що співвідносяться з великим твором Сервантеса, активно продовжується в тексті даної статті, де обговорюється утопічний план отримання Каталонією незалежності, запропонований тодішнім головою каталонського уряду Артуро Масом (*su república independiente de Barataria*). Здійснити цей план Мас збирається шляхом проведення дострокових парламентських виборів і формування єдиного списку партій і представників суспільства. Однак останні дані іспанського статистичного центру Gesop показали, що ні разом, ні окремо партії, що виступають за незалежність Каталонії, не отримають більше 68 мандатів, а ця цифра ніяк не відповідає парламентській більшості (*Y va a Mas, viendo gigantes, donde sólo hay molinos y luchando contra un fantasma que en realidad no existe*):

MAS QUIJOTE QUE DON QUIJOTE

Para lo poco español que se muestra y lo mucho que se enorgullece de no serlo, el presidente de la Generalidad de Cataluña, Arturo Mas, está imitando; cada vez más; a uno de los más hidalgos caballeros de la literatura clásica de España. El Ingenioso Hidalgo Don Quijote de La Mancha. Quizá sea sin querer o tal vez, porque el subconsciente que siempre traiciona cuando uno menos desearía que lo hiciera, está mostrando la bondad del particular e ingenioso, en este caso, caballero errante.

Como el pequeño personaje de dibujos, Casper, aparece y desaparece cuando menos se lo espera el personal. Y va a Mas, viendo gigantes, donde sólo hay molinos y luchando contra un fantasma que en realidad no existe. Aunque llegados a este punto y para avivar la mofa colectiva, habrá algún que otro pícaro que no se reprima al opinar que al presidente Mas, le ocurre lo mismo que a la madrastra de Blanca Nieves. La que veía el fantasma cada vez que se ponía frente al espejo.

Desconozco cuanto bálsamo de fierabrás haya podido ingerir don Arturo o qué más nos tenga preparado. Una cosa se perfila clara. Si por él fuera, hoy mismo habría inaugurado su república independiente de Barataria. Península que sólo una mente prodigiosa como la suya, es capaz de ver. A lomos de su rocín andante, el ingenioso caballero don Arturo, recorre las leyes con la noble intención de llevar a su pueblo a la tierra prometida. No alcanzo a imaginar, de poder escuchar a todo su pueblo, a dónde les gustaría mandarlo a él.

Sólo un corazón de verdadero caballero, como el de nuestro don Arturo, es capaz de anhelar y merecer el amor de su particular Dulcinea. Hombre regio, esforzado y luchador que no se amilana por muchas batallas que pierda, ni piedras que reciba.

¿Acaso como en la obra de Cervantes, también nuestro caballero, tomará razón de su sinrazón? A Don Quijote, el autor le dio una oportunidad para volver a ser cabal. Lo malo fue que, de su papel, ya no podía esperar más (abc.es/alicante/06.11.2014).

У тексті даної статті прецедентні феномени є справжнім структурним, смисловим і стилістичним центром всієї публікації, вони значною мірою забезпечують цілісність і зв'язність тексту.

Висновки. Отже, звернення до прецедентних імен є характерним для сучасних засобів масової комунікації Іспанії. Цей прийом дозволяє яскравіше представити позицію автора, привернути увагу до літературних паралелей, посилити прагматичний вплив тексту. Прецедентне ім'я може бути використано як в основному (денотативному), так і в метафоричному (конотативному) значенні.

Розглянуті приклади показують, що прецедентне ім'я *Дон Кіхот* має широкі можливості для розгортання в текстах сучасної масової комунікації. Аналіз особливостей функціонування прецедентного імені *Дон Кіхот* у сучасній іспанській пресі дозволяє зробити висновок, що найбільш частотними актуалізаціями даного імені є такі характеристики людини як шляхетна, великодушна людина, яка бореться за ідеали справедливості. Також можливе вживання даного прецедентного імені для характеристики людини як фантазера, наївного мрійника, який марно бореться з уявними перешкодами. Використання названого поетоніма часто носить іронічний характер і дозволяє висловити негативне ставлення до деяких учасників відповідної ситуації. Отже, диференціювати оцінність прецедентного імені *Дон Кіхот* можливо лише в контексті. Оцінка залежить від ідеологічної спрямованості видання (відбиває ідеологічно марковану, соціально-групову систему цінностей), а також від актуалізації тієї чи іншої семи значення, але при всій неоднозначності оцінки, в текстах ЗМІ переважає пейоративна оцінка. Ряд прецедентних ситуацій з пригод *Дон Кіхота* Ламанчського активно актуалізуються в сучасній іспанській пресі. Разом з тим алюзії, пов'язані з геніальним твором Сервантеса, легко сприймаються читачами і нерідко допомагають автору яскраво уявити якісь важливі деталі, образно охарактеризувати відповідну ситуацію і її активних учасників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гудков Д.Б. Теория и практика межкультурной коммуникации. – М.: ИТДГК «Гнозис», 2003. – 288 с.
2. Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность. – М.: Изд-во ЛКИ, 2010. – 264 с.
3. Брудный А.А. Психологическая герменевтика. – М.: Лабиринт, 2005. – 336 с.
4. Слышкин Г.Г. От текста к символу: лингвокультурные концепты прецедентных текстов в сознании и дискурсе. – М.: Academia, 2000. – 128 с.
5. Гудков Д.Б. Прецедентное имя и проблемы прецедентности. – М.: Изд-во Московского университета, 1999. – 149 с.
6. Прецедентное имя и прецедентное высказывание как символы прецедентных феноменов / И.В. Захаренко, В.В. Красных, Д.Б. Гудков, Д.В. Багаева // Язык, сознание, коммуникация: сб. ст. / ред. В.В. Красных, А.И. Изотов. М.: Филология, 1997. Вып. 1. С. 82-103.
7. Клушина Н. И. Имя собственное на газетной полосе // Русская речь. – 2002. – №1. – С. 53-56. [Е. ресурс]. – Режим доступу: <http://russkayarech.ru/files/issues/2002/1/10-klushina.pdf>
8. Нахимова Е. А. Прецедентные имена в массовой коммуникации. – Екатеринбург, 2007. – 207 с.
9. Наумова И.А. О прецедентных феноменах из сферыисточника «русская классическая литература» в средствах массовой информации Российской Федерации / И.А. Наумова // Вестник ЮУрГУ. Серия «Лингвистика». – 2017. – Т. 14, № 2. – С. 81–87. DOI: 10.14529/ling170212
10. Быкова Л.В., Коптякова Е.Е. Функционирование прецедентного имени «Мюнхгаузен» в современных российских печатных СМИ // Litera. – 2017. – № 2. – С.1-9. DOI: 10.7256/2409-8698.2017.2.22523. URL: http://e-notabene.ru/fil/article_22523.html.
11. Álvarez Junco J. Cervantes y la identidad nacional / José Álvarez Junco // Miguel de Cervantes: de la vida al mito (1616-2016) / coord. por José Manuel Lucía Megías. – 2016. – P. 184-199.
12. Don Quijote en los cinco continentes: Acerca de la recepción internacional de la novela cervantina / Alfredo Moro Martín ... Hans Christian Hagedorn (coord.). – Cuenca : Ediciones de la Universidad de Castilla La Mancha, 2016. – 616 p.
13. Дружинина Е.С. Архетип Дон Кихота как структурообразующее начало поведенческой модели прогрессивной интеллигенции // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Философия. Культурология. Политология. Социология». Том 24 (65). 2012. № 4. С. 170–175.
14. Guerrero Salazar S. La creatividad en el lenguaje periodístico / Susana Guerrero Salazar. – Madrid : Cátedra, 2007. – 303 p.

ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА

1. CREA (Corpus de referencia del español actual). [Э. ресурс]. URL: <http://www.rae.es/recursos/banco-de-datos/crea> (дата звернення: 06.03.2018).
2. CORPES (Corpus del español del siglo XXI). [Э. ресурс]. URL: <http://www.rae.es/recursos/banco-de-datos/corpes-xxi> (дата звернення: 06.03.2018).
3. ELMUNDO.es [E. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.elmundo.es/>.
4. EL PAÍS. [E. ресурс]. – Режим доступу: <http://elpais.com/>
5. ABC.es. [E. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.abc.es/>.

REFERENCES

1. Gudkov D.B. Teoriia i praktika mezhkul'turnoi kommunikatsii [Theory and practice of intercultural communication]. M.: Gnosis, 2003. 288 p. (in Russian).
2. Karaulov, Yu.N. Russkii jazyk i yazykovaia lichnost [Russian Language and Language Personality]. Moscow: LKI Publishers, 2010. (in Russian).
3. Brudny, A.A. Psihologicheskaya germeneytika [Psychological hermeneutics]. Moscow: Labyrinth, 2005. (in Russian).
4. Slishkin G.G. Ot teksta k simvolu: lingvokul'turnye kontsepty pretsedentnykh tekstov v soznanii i diskurse [From text to symbol: linguocultural concepts of precedent texts in minds and discourse]. M.: Academia, 2000. 128 p. (in Russian).
5. Gudkov D.B. Pretsedentnoye imya i problemy pretsedentnosti [Precedent name and problems of precedency]. Moscow, publishing house of Moscow State University, 1999. 149 p. (in Russian).
6. Pretsedentnoye imya i pretsedentnoye vyskazyvaniye kak simvoly pretsedentnykh fenomenov [Precedent name and precedent statements as symbols of precedent phenomena] / Zakharenko I.V., Krasnyh V.V., Gudkov D.B., Bagaeva D.V. // Language, consciousness, communication: coll. of art. / ed. by V.V. Krasnykh, A.I. Izotov. M.: Philology, 1997. Iss. 1. P. 82-103. (in Russian).
7. Klushina N.I. Imya sobstvennoe na gazetnoj polose [A proper name on a newspaper page]. Russkaya rech'. 2002. No 1. Pp. 53-56. (in Russian).
8. Nahimova E.A. Pretsedentnye imena v massovoi kommunikatsii [Precedent names in mass communication]. Yekaterinburg, 2007. 207 p. (in Russian).
9. Naumova I.A. To the Problem of the Precedent Phenomena with the Source Domain "Russian Classical Literature" in Mass Media of the Russian Federation. Bulletin of the South Ural State University. Ser. Linguistics. 2017, vol. 14, no. 2, pp. 81-87. (in Russian). DOI: 10.14529/ling170212
10. Bykova LV, Koptyakova E.E. Funktsionirovaniye pretsedentnogo imeni «Myunkhgauzen» v sovremennykh rossiyskikh pechatnykh SMI [Functioning of the name "Munchhausen" in modern Russian print media]. Litera. 2017. № 2, pp. 1-9. (in Russian). DOI: 10.7256/2409-8698.2017.2.22523. Available at: http://e-notabene.ru/fil/article_22523.html.
13. Druzhynina E. Arkhetip Don Kikhota kak strukturoobrazuyushcheye nachalo povedencheskoy modeli progressivnoy intelligentsii [Archetype of Don Quixote as a Structure-Forming Beginning of Progressive Intelligentsia's Behavior Model] // Scientific Notes of Taurida National V.I. Vernadsky University. Series: Philosophy. Culturology. Political sciences. Sociology. – 2012. – Vol. 24 (65). – № 4. – P. 170-175. (in Russian).

Precedent name *Don Quixote* in today's Spanish press

G. V. Syngayivska

Abstract. The article grounds on a usage of proper names in the journalistic discourse as a precedent names, attended that availability in the structure of names some axiological meanings actualized the name precedent. The object of the research is a precedent name "Don Quixote". The authors of the article analyze particularities of that precedent name in today's Spanish press. The authors pay special attention to what precedent situations related to the name "Don Quixote" have been actualised in Spanish press media and what impact it was supposed to made on readers. As a result of the research, the authors demonstrate that the precedent name "Don Quixote" actualises such representations as "idealist, noble, generous person" and "dreamer who fights in vain for unrealizable ideals that are far from real life" while for precedent situations a compositional and aesthetic organization of the text and increase its pragmatic potential.

Keywords: *journalistic discourse, precedent phenomenon, precedent name, Don Quixote, Spanish culture.*

Прецентное имя *Дон Кихот* в современных СМИ Испании

A. B. Сингаевская

Аннотация. В статье обосновывается использование имён собственных в публицистическом дискурсе в функции прецентных имён, акцентируется на том, что наличие оценочного значения в структуре номена актуализирует прецентность имени. Объектом исследования является прецентное имя "Дон Кихот". В статье рассматриваются особенности функционирования данного прецентного имени в современной испанской прессе. Особое внимание уделяется тому, какие из связанных с прецентным именем "Дон Кихот" прецентных ситуаций актуализируются в испанских печатных СМИ, и какое влияние они призваны осуществлять на читателей. В результате исследования выявлено, что прецентное имя "Дон Кихот" актуализирует значения "идеалист, благородный, великодушный человек", "наивный мечтатель, фантазер, который тщетно борется за невыполнимые, далекие от реальной жизни идеалы", а прецентные ситуации играют важную роль в композиционной и эстетической организации текста и увеличивают его прагматический потенциал.

Ключевые слова: *публицистический дискурс, прецентный феномен, прецентное имя, Дон Кихот, испанская культура.*